

ประวัติความเป็นมา และลักษณะโดยทั่วไปของชาวเขาในประเทศไทย

ประวัติความเป็นมา

ชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทยแทบทุกเผ่า ไม่ปรากฏว่ามีประวัติศาสตร์บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรของตนเอง ว่าชนชาติตนมีความเป็นมาอย่างไรในอดีต แต่อย่างไรก็ดี ชาวเขาหลายเผ่าก็ได้รับการบอกเล่าสืบต่อกันมาในเรื่องการอพยพ และบริเวณที่อยู่อาศัยของตนในสมัยก่อน เพราะตลอดระยะเวลา ๒,๐๐๐ ปีที่ผ่านมาพวกชาวเขามิได้แยกตัวเองโดยการอยู่อย่างโดดเดี่ยวอย่างแท้จริง ชนชาติที่มีอำนาจเหนือกว่าได้มีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตและความมั่นคงปลอดภัยของพวกชาวเขาเป็นอย่างมาก ดังนั้นโชคชะตาของชนพวกนี้จึงเชื่อมโยงกับความเป็นไปและความเปลี่ยนแปลง ของชนชาติที่มีอำนาจเหนือกว่าในภูมิภาคส่วนนี้ในลักษณะต่างๆกัน และเนื่องจากชนพวกนี้มีความสัมพันธ์กับชาติที่เจริญแล้วในบริเวณที่ตนอาศัยอยู่ ดังนั้นประวัติศาสตร์ของชาวเขาหลายเผ่าจึงได้รับการบอกเล่าสืบต่อกันมาเกี่ยวกับการอพยพและดินที่อยู่เดิมในอดีต และยังว่านั่นยังมีหลักฐานที่อาจอิงถึงพวกชาวเขาตามหนังสือบันทึกเก่าๆของชนชาติที่มีความเจริญขึ้นสูงมาแล้ว เช่น จีน ญี่ปุ่น พม่า ไทย มอญ และเขมร ซึ่งอย่างน้อยที่สุดการวิเคราะห์ในเรื่องเผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ ภาษาและสิ่งประกอบทางวัฒนธรรมอื่นๆของชาวเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าสิ่งเหล่านี้ได้พิจารณาจาก เอกสารทางประวัติศาสตร์ของชนชาติที่มีวัฒนธรรม ที่เจริญกว่าอยู่รอบๆด้วยแล้ว ย่อมให้ข้อสรุปที่สมบูรณ์ได้บ้างในบางเรื่อง "ชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทยนั้น หากจะพิจารณาจากระยะเวลาของการอพยพเขามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยแล้ว เราอาจจะแบ่งชาวเขาออกได้เป็น ๒ พวกด้วยกันคือ "

๑. ชนชาติที่เข้ามาอาศัยอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนชนชาติไทยตามประวัติศาสตร์ความเป็นมาทางภาคเอเชียอาคเนย์ ปรากฏว่าได้มีชนชาติ และชนเผ่าต่างๆ

๕. Gordon Young: The Hill Tribes of Northern Thailand (2 nd. ed : Bangkok: The Siam Society, (1962)

อาทิเช่น ชนชาติทิเบต พม่า ไทยใหญ่ ลาว ไทย ฉวน เป็นต้น อพยพจากทางเหนือคือใน บริเวณตอนกลางและตอนใต้ของประเทศจีนลงสู่ทางใต้เรื่อยๆ ที่เป็นเช่นนี้เพราะปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่าชนชาติจีน เป็นชนชาติที่มีอำนาจรุ่งเรืองอยู่ทางที่ราบภาคเหนือ ใต้แผ่ขยายอำนาจลงมาทางใต้ ของราชอาณาจักรจีนในสมัยโบราณ เป็นเหตุให้ชนชาติและ เผ่าพันธุ์ต่างๆ ที่อยู่ทางใต้เหล่านี้ ต้องอพยพลงลงมาทางใต้เรื่อยๆ เพื่อให้พ้นจากอำนาจ ของจีน และก่อนที่ชนชาติต่างๆเหล่านี้จะอพยพเข้ามาอยู่ในเอเชียอาคเนย์ เจ้าของดินเดิม ในบริเวณนี้ซึ่งได้แก่ชนชาติ ในตระกูลมอญและเขมร เมื่อชนชาติ ไทยใหญ่ ลาว ไทย ฉวน อพยพเข้ามาอยู่ในเอเชียอาคเนย์ เจ้าของดินเดิมได้ถูกบีบให้ถอยร่นไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ บาง บางพวกถอยร่นอพยพหนีเข้าป่าบาง และบางพวกก็ถูกกดขี่ชนชาติไปบ้าง ชนพวกนี้ได้แก่ ชาวเขาในตระกูลเอเชียตะวันออก หรือเรียกเป็นคำเฉพาะในวิชาชาติพันธุ์วิทยาว่า

หรือออสโตรเอเชียียน ซึ่งในปัจจุบันนี้ยังมีเหลือตกค้างอยู่บ้างในทางภาคเหนือ ของพม่าและไทย ชาวเขาที่สืบเชื้อสายมาจากตระกูลนี้ ได้แก่ พวกละว้า ชา ผีตองเหลืออง หรือยุมبری (Yumbri) สำหรับพวกข้านั้นได้แยกเป็นพวกย่อยๆออกไปเป็น ชมุ และถิ่น

ชาวเขาพวกนี้ส่วนใหญ่มักจะชอบอาศัยอยู่ในที่ห่างไกล และทุรกันดาร ถ้าจะกล่าว กันไปแล้ว ชาวเขาในตระกูลออสโตรเอเชียียน ได้เข้ามาอาศัยอยู่ในบริเวณเอเชียตะวันออก เฉียงใต้ ก่อนชนชาติไทยซึ่งได้อพยพลงสู่ทางใต้หนีอำนาจของจีน เมื่อประมาณ ๒,๐๐๐ ปี ล่วงมาแล้ว

๒. ชนพวกที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทยเมื่อประมาณ ๑๐๐ กว่าปีมานี้ ชนพวกนี้อพยพจากเหนือลงสู่ใต้ ซึ่งได้แก่พวก จีน-ทิเบต (Sino-Tibetan) และจีนเดิม (Main Chinese) ชนพวกนี้ได้อพยพลงมาทางใต้ ตามเส้นทางขนานกับการอพยพจากเหนือลงมาทางใต้ของชนชาติไทย แต่มาในระดับที่สูงกว่า คือในขณะที่ชนชาติไทยอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในที่ราบลุ่ม ชนพวกนี้กลับอพยพเข้ามาตามสันเขา อันคดเคี้ยว ซึ่งทำให้การอพยพเคลื่อนย้าย เป็นไปโดยลำซา และในที่สุดก็ได้เข้ามาอยู่อาศัย ในภาคเหนือของประเทศไทย เมื่อประมาณ ๑๐๐ กว่าปีมานี้เอง ชาวเขาในตระกูลจีน-ทิเบต แยกสาขาย่อยลงไปเป็น ๒ พวกดังต่อไปนี้คือ

ก. พวกธิเบต-พม่า (Tibeto - Burman)   คนพวกนี้สืบเชื้อ
 สายมาจากพวกโลโล-โนสุ (Lolo-Nosu) และมีลักษณะที่สื่อแสดงว่าได้รับอิทธิพลของชน
 ชาติธิเบตอยู่มาก ชาวเขาที่มีเผ่าพันธุ์เดียวกันกับชนพวกนี้คือ มูเซอ และกะเหรี่ยง

ข. พวกจีนเคิม (Main Chinese)   ชนชาติในตระกูลจีนเคิมนี้ มีความ
 ใกล้ชิดกับชนชาติจีนเป็นอย่างมาก ชาวเขาพวกที่มีเผ่าพันธุ์เดียวกับชนพวกนี้มี แมว เย้า ป่าเตง

ชาวเขาในตระกูลธิเบต-พม่าที่อพยพมาจาก จีน พม่า ลาว เข้ามาอาศัยอยู่ในภาค
 เหนือของประเทศไทยนั้นเป็นที่ยอมรับว่า ถิ่นที่อยู่ดั้งเดิมของชาวเขาในตระกูลนี้ได้แก่บริเวณ
 ดินแดนในตอนเหนือของพม่าและไทย ส่วนชาวเขาในตระกูลจีนเคิมนั้น เคยตั้งรกรากทำ
 มาหากินอยู่ในมณฑล ไทเวจ เจา ยูนาน กวางสี ชุนหน่า ในประเทศจีน โดยชาวเขาเหล่านี้
 ได้อพยพลงมาทางใต้ตามลำน้ำโขง ลาว พม่า แล้วเข้ามาอาศัยอยู่ทางภาคเหนือของไทย

เกี่ยวกับความเป็นมาของชาวเขาในประเทศไทยนี้ นักมานุษยวิทยาหลายกลุ่มเชื่อว่า
 กลุ่มชาวเขาในตระกูลจีน-ธิเบต โดยเฉพาะพวก แมว เย้า มูเซอ ลีซอ อีเกอ แต่เคิมไม่มี
 อยู่ในประเทศไทย แต่ได้อพยพเข้ามาเมื่อราวๆ ๑๐๐ ปีมาแล้วเอง มีหลักฐานอันหนึ่งซึ่งแสดง
 ว่าพวก แมว เย้า ได้ข้ามแม่น้ำโขงมาเป็นครั้งแรกเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๓๘

นอกจากจะมีการจัดแบ่งชาวเขาออกเป็น ๒ พวกใหญ่ๆ โดยอาศัยการพิจารณาจาก
 ระยะเวลาของการอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยแล้ว "นักวิชาการบางท่านยังได้แบ่ง
 ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยออกเป็น ๓ กลุ่มใหญ่ๆ โดยอาศัยการแบ่งตามตระกูลภาษานี้" ๑๐

๑. ตระกูลจีน-ธิเบต (Sino - Tibetan)   ไคแก

- ก. สาขาธิเบต-พม่า มี ลีซอ มูเซอ และอีเกอ
- ข. สาขาคะเร็น ไคแก กะเหรี่ยง
- ค. สาขาแมว-เย้า ไคแก แมว และเย้า

๒. ตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic)   ในสาขามอญ-เขมร
 ไคแก ละว้า หมู ผีตองเหลือง ถิ่น ชาวบน สัก ส่วนไซ กูย เขมิง-ชานอย

๑๐. กรมประชาสงเคราะห์, รายงานการสำรวจชาวเขา (เอกสารพิมพ์จัดสำเนา)

๓. กระจุกมลายู-โพลินีเซียน (Malayo-Polynesian) สำขามาเลย
มี ชานำ

"ในทางมนุษยวิทยา นักมานุษยวิทยาแบ่งชาวเขาออกเป็น ๒ พวกใหญ่ๆ ดังนี้คือ" ๑๑

๑. พวกที่มีวัฒนธรรม ค่อนข้างใกล้เคียงกับจีน หรือตระกูลจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan Stock) ซึ่งได้แก่ พวกแม้ว เย้า

๒. พวกที่สืบเชื้อสายมาจากพวกทิเบต-พม่า (Burmese Tibetan Stock) ได้แก่พวกมูเซอ อีกอ กะเหรี่ยง

ชาวเขาทั้งสองพวกนี้เพิ่งจะมีการอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเมื่อไม่นานมานี้เอง ยกเว้นพวกกะเหรี่ยง

จำนวนประชากร

จำนวนชาวเขาในประเทศไทยแบ่งออกเป็นเผ่าใหญ่ๆ ๒ เผ่าด้วยกันคือ เผ่าแม้ว เย้า มูเซอ ลีซอ อีกอ และกะเหรี่ยง จำนวนชาวเขาเผ่าต่างๆ ที่มีอยู่จนกระทั่งปัจจุบันนี้ยังไม่มีการสำรวจสำมะโนประชากรชาวเขาเลย ดังนั้นจึงไม่มีตัวเลขที่แน่นอนเกี่ยวกับจำนวนประชากรชาวเขาในประเทศไทย แต่เดิมนั้นได้มีการประเมินจำนวนประชากรชาวเขา ในอาณานิคมบริเวณชายแดนติดต่อกับประเทศพม่า และประเทศลาว ว่ามีประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ - ๕๐๐,๐๐๐ คน การสำรวจสำมะโนประชากรชาวเขาอย่างละเอียดถี่ถ้วนเป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำได้ยาก เพราะในภาวะการณปัจจุบัน นอกจากจะขาดความปลอดภัยในบางพื้นที่แล้ว ยังมีการอพยพชาวเขาจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะจากประเทศพม่าและประเทศลาวอยู่เสมอ บางครั้งก็เป็นจำนวนมาก ๆ ทั้งนี้เพราะการสู้รบในประเทศเหล่านี้

แต่อย่างไรก็ดี ได้มีการสำรวจจำนวนประชากรชาวเขาในประเทศไทย โดยการ

จัดทำอย่างถูกต้องตามระเบียบวิธี ทางวิทยาศาสตร์มากที่สุดก็คือ การสำรวจที่รัฐบาลได้จัดทำขึ้นร่วมกับคณะผู้เชี่ยวชาญขององค์การสหประชาชาติ ทำการสำรวจแบบสุ่มตัวอย่าง ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๘ - ๒๕๐๙ แล้วรายงานไว้ในจังหวัดทางภาคเหนือของประเทศ มีชาวเขาอาศัยอยู่ในพื้นที่สูงตั้งแต่ ๒๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลขึ้นไปมีจำนวน ๒๗๕,๒๔๕ คน การสำรวจครั้งนี้ไม่ครอบคลุมถึงชาวเขาที่อาศัยอยู่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเล ๒๐๐ เมตร เช่นพวก ลัวะ และกะเหรี่ยงบางพวก ที่เป็นเช่นนี้เพราะชาวเขาที่อยู่ในบริเวณที่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเลไม่ถึง ๒๐๐ เมตรนั้น ไม่ใช่พวกปลุกผี ฉะนั้นการไม่รวมชนกลุ่มนี้เข้ามาจึงเป็นเรื่องที่สมเหตุสมผล "การสำรวจเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘ - ๒๕๐๙ ได้ประมาณชาวเขาเผ่าใหญ่ๆ ๖ เผ่าดังนี้" ๑๒

เผ่า	จำนวนประชากร	อัตราการขยายตัวของประชากรทั้งหมด
แมว	๕๘,๐๓๑	๑๕.๓
เยา	๑๖,๑๑๘	๕.๘
มูเซอ	๑๕,๘๘๘	๕.๘
ลีซอ	๘,๔๔๐	๓.๘
กะเหรี่ยง	๑๒๓,๓๘๐	๔๔.๘

จากตัวเลขการสำรวจครั้งนี้เห็นว่าใกล้เคียงมากกับตัวเลขของโครงการรวบรวมข้อมูลชาวเขา ของศูนย์วิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งได้รวบรวมจำนวนหมู่บ้าน และประชากรชาวเขาไว้แล้ว ๑๒ จังหวัดในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๓ - ๒๕๑๖ ซึ่งรายงานชาวเขาในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูน ตาก เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร พิษณุโลก และสุโขทัย มีจำนวน ๔๗,๘๑๓ หลังคาเรือนมีประชากรชาวเขาประมาณ ๒๗๘,๘๒๒ คน แต่ตัวเลขดังกล่าวยังต่ำกว่าความเป็นจริงอยู่มาก ถ้าหากได้มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประชากรชาวเขาได้ครบทุกจังหวัด ที่มีชาวเขาอาศัยอยู่ กระทรวงมหาดไทยเคยรายงานเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ทั่วประเทศไทยมีชาวเขาอาศัยอยู่ประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ คน และใน

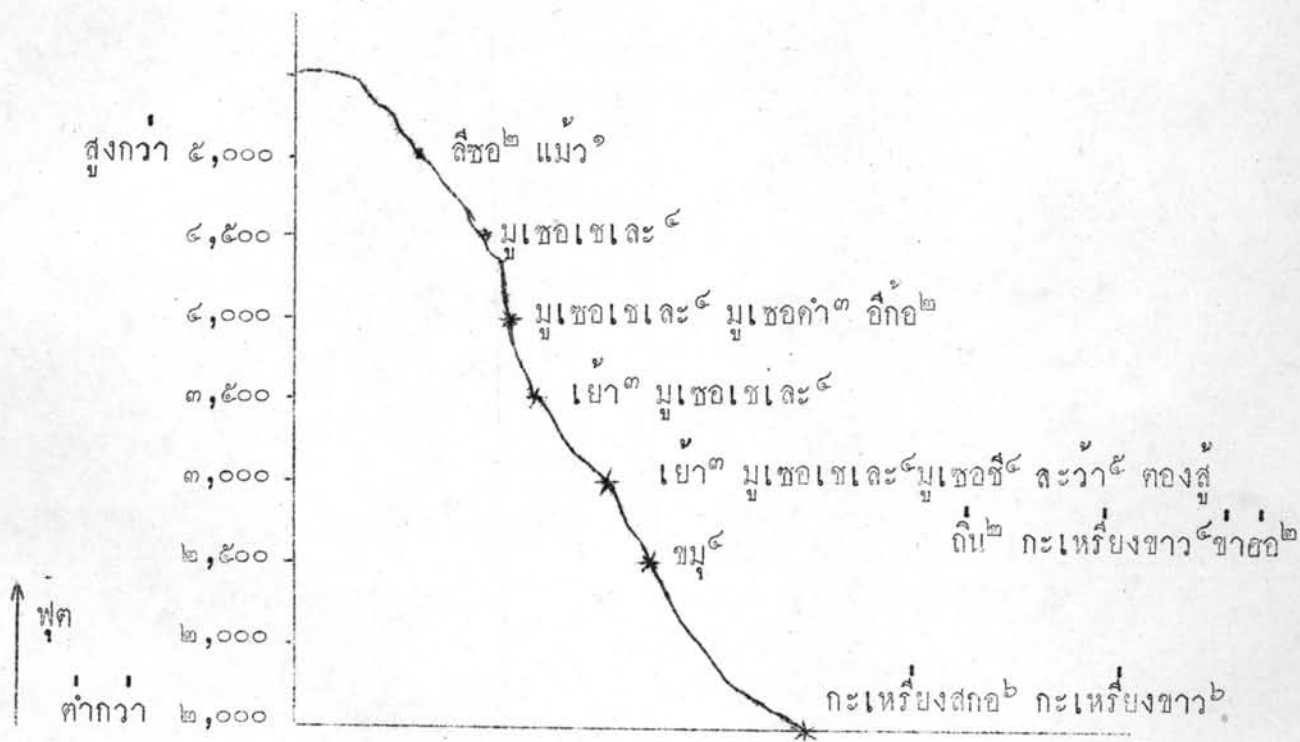
๑๒. คณะสำรวจสหประชาชาติ, รายงานการสำรวจความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมในอาณาบริเวณที่ปลุกผีในประเทศไทย. (พระนคร โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๑๑).

บรรดาประชากรชาวเขานี้ คณะสำรวจขององค์การสหประชาชาติรายงานว่า เผ่ากะเหรี่ยง เป็นเผ่าที่มีมากที่สุด ถัดไปได้แก่ เผ่ามั่ว เย้า มูเซอ ลีซอ และอีกอ ซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุด

บริเวณที่อยู่อาศัยของชาวเขา

โดยเหตุที่ชนกลุ่มต่างๆ เหล่านี้ ชอบตั้งบ้านเรือน อาศัยทำมาหากินอยู่ตามภูเขา ยิ่งกว่าบนพื้นราบ ดังนั้นจึงได้มีการขนานนามชนพวกนี้เป็นส่วนรวมว่า ชาวเขา ทั้งๆ ที่ชนพวกนี้มีชื่อประจำเผ่าของตนอยู่แล้ว ในปัจจุบันนี้ บริเวณที่ตั้งบ้านเรือน ประกอบอาชีพของชาวเขาในภาคเหนือ มักจะเป็นสันเขา หรือลาดเขาอันอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม ไร่พื้นที่ดินในบริเวณนั้นขาดลงเพราะขาดปุ๋ย ทำการเพาะปลูกไม่ได้ผลดี ชาวเขาก็จะอพยพไปทำมาหากินในบริเวณอื่นต่อไป ดังนั้นชนกลุ่มน้อยเหล่านี้จึงอาศัยกระจัดกระจายอยู่ตามเทือกเขาในระดับความสูงที่แตกต่างกันไป ในระหว่าง ๒,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ ฟุตจากระดับน้ำทะเล ชาวเขาในตระกูลเอเซียตะวันออกมักจะอาศัยอยู่ตามเขาซึ่งมีระดับความสูงที่ไบนานักเป็นส่วนมาก ในทางตรงกันข้ามพวกชาวเขาตระกูล ชิเบต-พม่า และจีนเกิมนั้นมักจะอาศัยอยู่ตามภูเขาสูงกว่าดินที่อยู่ของชาวเขาในตระกูลเอเซียตะวันออก แต่อย่างไรก็ตามพวกกะเหรี่ยงบางพวกก็ได้อาศัยอยู่ตามเขาบางลูกซึ่งมีความสูงไม่มากนัก หมู่บ้านชาวเขาแทบทั้งหมดมักจะตั้งอยู่ในดินแดนที่ทุรกันดาร ห่างไกลจากเส้นทางคมนาคม การติดต่อกับชนพวกนี้อาจใช้สัตว์เป็นพาหนะ หรือโดยการเดินเท้า

"แผนภูมิโดยสังเขปแสดงทำเลที่ตั้งหมู่บ้านชาวเขาตามระดับความสูงจากน้ำทะเล"^{๑๓}
 และภูมิประเทศ

หมายเหตุ หมายความว่าชาวเขาเผ่าต่างๆตั้งบ้านเรือนอยู่สูงกวาระดับความสูงจากน้ำทะเลตามตัวเลขความสูงชายมือ

๑. ตั้งอยู่บริเวณยอดเขา
๒. อยู่บริเวณยอดสันเขา
๓. ตั้งอยู่บริเวณที่ราบยอดสันเขา
๔. ตั้งอยู่บริเวณลาดเขาหรือลาดสันเขา
๕. ตั้งอยู่บริเวณสันเขา
๖. ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลาดเชิงเขา

^{๑๓}. Gordon Young, The Hill Tribes of Northern Thailand (2nd. ed; Bangkok: The Siam Society, 1962).

ลักษณะโดยทั่วไปทางภูมิศาสตร์ของภาคเหนือและประวัติความเป็นมาของชาวเขาเผ่าเย้า

ลักษณะภูมิประเทศในทางภาคเหนือของประเทศไทย ตั้งอยู่ในบริเวณที่เรียกว่า
 พื้น เติลตัน คือบริเวณภูเขาและที่ราบตอนเหนือ อันได้แก่ภูมิประเทศที่ตั้งขนานไปกับ
 เทือกเขา โดยมีลำน้ำไหลผ่านจากเหนือลงสู่ทางใต้ ซึ่งเป็นลักษณะภูมิประเทศที่แตกต่าง
 จากภาคอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัดจนหลายประการเป็นต้นว่า บริเวณภูมิประเทศทางภาค
 เหนือประกอบด้วยภูเขาและทิวเขาสูงๆเป็นจำนวนมาก สลับกับหุบเขาที่เป็นที่ราบแคบๆ
 และทิวเขาเหล่านี้ก็เป็นทิวเดียวกันกับทิวเขาหิมาลัยที่อยู่ทางภาคเหนือของประเทศอินเดีย
 พม่า และแคว้นยูนนานทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศจีน "ทิวเขาเหล่านี้จะแคบ
 ลงมาตั้งแต่จังหวัดตาก เป็นแนวยาวไปจนถึงปลายแหลมมลายู"^{๑๔} ทิวเขาในภาคเหนือได้
 รับการขนานนามว่า "เทือกเขาผีปันน้ำ" เพราะเป็นที่กำเนิดของแม่น้ำหลายสายที่ไหล
 ลงสู่ที่ราบภาคกลาง คือแม่น้ำเจ้าพระยา ระหว่างทิวเขาจะเป็นที่ราบและลุ่มแม่น้ำเช่น
 แม่น้ำปิง วัง ยม และมูล นอกจากนี้เทือกเขาจะเป็นแหล่งกำเนิดของแม่น้ำแล้ว เทือกเขา
 ต่างๆเหล่านี้ยังเป็นเครื่องกั้นเขตแดนระหว่างประเทศอีกด้วย คือทางคานพรมแดนระหว่าง
 ประเทศไทยและประเทศลาว ทางเหนือและทางตะวันออกเฉียงเหนือ มีภูเขาหลวงพระบาง
 ภูเขาเพชรบูรณ์ และแม่น้ำโขง "พรมแดนระหว่างไทยกับพม่าคือ ภูเขาตะนาวศรี ภูเขา
 ดนนังชัย ภูเขาแคนลาว แม่น้ำเมย แม่น้ำสาละวิน"^{๑๕}

ความสำคัญอีกประการหนึ่งของภูมิประเทศในทางภาคเหนืออีกคือ มีป่าไม้ที่มี
 ความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก เพราะเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วย
 ไม้สัก และไม้มีค่าอื่น ๆ ภูมิประเทศที่เป็นทิวเขาและหุบเขาเหล่านี้ คิดเป็นเนื้อที่ได้ประมาณ

๑๔. พลพล อาสนจินดาและมานี ชรรmgrองอาคม, แผนที่ชุดภูมิศาสตร์ประเทศไทย
 (พระนคร โรงพิมพ์คุรุสภา พ.ศ.๒๕๐๑) หน้า ๕.

๑๕. Ibid.

๑๐๘,๐๐๐-๑๓๐,๐๐๐ (๘๐,๐๐๐-๘๕,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร) หรือเท่ากับ ๑ ใน ๕ ของ
เนื้อที่รวมทั้งประเทศโดยมี

ทิศเหนือและทิศตะวันตกเฉียงเหนือ จรดประเทศพม่า

ทิศเหนือ ทิศตะวันออกเฉียงเหนือและทิศตะวันออก จรดประเทศลาว

ทิศตะวันออกเฉียงใต้ จรดภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย

ส่วนหนึ่งใน ๑๘ จังหวัดของภาคเหนือ ที่อยู่ทางเหนือ และทางตะวันตกเฉียง
เหนืออยู่ในแถบที่เป็นที่สูงๆต่ำๆ โดยมีเทือกเขาเรียงรายสลับกับหุบเขาและที่ราบแคบๆ
"ภูมิประเทศเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของ The Central Condillera ตามเส้น
ชายแดนที่ติดต่อกับประเทศพม่าตั้งแต่เส้นรุ้งที่ ๑๘-๒๔" เหนือ" ๑๖

ภูมิอากาศในทางภาคเหนือ การมีภูเขาที่ลาดจากทางเหนือลงมาทางใต้ ทำให้
บริเวณภูเขาในทางเหนือเป็นบริเวณกลุ่มของ เมฆและเป็นที่รวมตัวของฝน สำหรับอุณหภูมิ
นั้นแม้ว่าจะเป็นความจริง เมื่อขึ้นไปในระดับสูงตามที่ราบระหว่างภูเขา อุณหภูมิจะค่อยๆ
ลดลงตามลำดับ แต่ในบริเวณภูเขาที่มีกินฟ้า อากาศแถบบริเวณศูนย์สูตร อุณหภูมิโดยปกติ
มักจะสูงตลอดปี อากาศเย็นอันเนื่องมาจากอยู่ในระดับสูง คุณเหมือนจะมีอิทธิพลเพียง
เล็กน้อยในการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิของอากาศในบริเวณภูเขาเหล่านั้น แต่ในบริเวณที่ราบ
ลุ่มแม่น้ำระหว่างภูเขาในภาคเหนือ อันเป็นบริเวณพื้นที่ที่ใช้ทำการเพาะ ปลูกในบริเวณ
ดังกล่าวนี้มีความสูงโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ ๒๐๐-๑,๐๐๐ ฟุต เหนือระดับน้ำทะเล มีปริมาณ
น้ำฝนโดยเฉลี่ยตลอดปีค่อนข้างสูง และวิธีการเพาะปลูกในบริเวณที่ราบลุ่มต่างๆเหล่านี้

๑๖. คณะสำรวจสหประชาชาติ, รายงานการสำรวจความต้องการทางเศรษฐกิจ
และสังคมในอาณาบริเวณที่ปลูกฝิ่นของประเทศไทย (พระนคร โรงพิมพ์สำนักทำเนียบ
นายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๑๑).

มีส่วนคล้ายคลึงกับที่ราบลุ่มในภาคกลางมาก ส่วนพืชพันธุ์ที่ขึ้นในบริเวณภูเขาเหล่านี้แสดงให้เห็นถึง อิทธิพลของอากาศเย็น และประมาณน้ำฝนที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ความสูงของพื้นที่ สภาพดินฟ้าอากาศแถบนี้ กล่าวได้ว่าไม่มีบริเวณใดที่มีรูปแบบอันเดียวกัน มาตรการอันหนึ่งที่ใช่เป็นเครื่องวัดความเปลี่ยนแปลงของอากาศ ก็คือ ลักษณะของป่าในระดัความสูงตั้งแต่ ๘,๐๐๐ ฟุต เป็นระดับที่ป่าแถบเขตรมจะเปลี่ยนเป็นป่าดิบบนภูเขา บริเวณที่มีดินฟ้าอากาศแห้งแล้งชายขอบคานตะวันตกของที่ราบภาคกลาง เห็นได้ชัดว่า โคขยายขอบเขตขึ้นมาในบริเวณภาคเหนือของประเทศไทย บริเวณต้นสนขึ้นปะปนกับต้นโอ้ เป็นลักษณะของป่าทางคานตะวันออก ซึ่งจะไม่ไปปรากฏในที่ที่มีระดับความสูงต่ำกว่า ๒,๐๐๐ ฟุต ตามบริเวณภูเขาที่กำบังฝนทางคานทิศตะวันตกเฉียงเหนือเลย

ความแตกต่างประจำปีระหว่างฤดูฝนและฤดูแล้งของดินฟ้าอากาศแถบมรสุม อาจเห็นได้ชัดจากกิจกรรมต่างๆ ของประชากรที่อยู่ในภูมิภาคนี้ ระหว่างฤดูฝนที่มีฝนตก ความชุ่มชื้นที่มีอยู่ในอากาศเหนือพื้นราบจะเพิ่มสูงขึ้น และในฤดูหนาวที่ไม่มีฝน ความชื้นที่มีอยู่ในอากาศจะลดน้อยลง ทำให้พื้นดินแห้ง การทำลายป่าจะทำให้ความชุ่มชื้นมีน้อยยิ่งขึ้นและในฤดูร้อนอันแห้งแล้ง จะมีลักษณะคล้ายคลึงกันอย่างมากกับฤดูร้อนของภาคกลาง แต่จะสั้นกว่าและแตกต่างกันตรงที่ในบริเวณภูเขาทางภาคเหนือ จะมีหมอกควันอันเกิดจากน้ำมือของมนุษย์ นอกเหนือไปจากที่เกิดจากบรรยากาศตามธรรมชาติ เพราะในทางภาคเหนือ ระหว่างฤดูแล้งชาวเขาและชาวไร่จะเผาป่า เผาไร้ที่ต่างทิ้งไว้ให้แห้ง เพื่อเตรียมที่ปลูกพืชไร่ ในเวลากลางคืนจะมองเห็นไฟลุกอยู่ตามบริเวณภูเขา และสามารถมองเห็นไปได้เป็นระยะทางไกลๆ ไฟบนภูเขาจะทำให้อากาศเต็มไปด้วยธุลีสีเเดา ซึ่งถ้าไม่มีฝนตกลงมาแล้วก็จะก่อให้เกิดหมอกควัน ปกคลุมไปทั่วบริเวณภูเขาและพื้นราบไกลเคียง ทำให้มองไม่เห็นในระยะไกลๆ แต่พอถึงฤดูหนาวซึ่งอยู่ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ บริเวณภูเขาทางภาคเหนือก็จะมีอุณหภูมิที่มาก ดินฟ้าอากาศในฤดูหนาวโดยทั่วไปแล้วจะหนาวมากกว่าภาคกลาง

บริเวณภูเขาทางภาคเหนือของประเทศไทย เป็นบริเวณที่มีดินฟ้าอากาศของภาคพื้นทวีป และมีบริเวณสูงต่ำ แตกต่างกับมากกว่าภูมิภาคอื่นๆ ทั้งหมดของประเทศ

การสังเกตการณ์ทางคานอคูนิยมหาวิทยาลัยในบริเวณภูมิภาคทางเหนือของประเทศไทย เป็น บริเวณที่มีดินฟ้าอากาศที่เป็นไปตามอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และลมมรสุม ตะวันตกเฉียงใต้ เช่นเดียวกับทุกๆภาคของประเทศไทย" ในทางอคูนิยมหาวิทยาลัยภูมิภาคของ ภาคเหนือแบ่งออกเป็น ๔ ฤดูกาลดังนี้คือ " ๑๗

๑. ฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือหรือฤดูหนาว ซึ่งอยู่ระหว่างเดือน พฤศจิกายน - เดือนกุมภาพันธ์
๒. ฤดูเปลี่ยนมรสุมครั้งแรกหรือฤดูร้อน อยู่ระหว่างเดือน มีนาคม - เมษายน
๓. ฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้หรือฤดูฝน อยู่ระหว่างเดือน มิถุนายน - กันยายน
๔. ฤดูเปลี่ยนมรสุมครั้งที่สอง อยู่ในเดือนตุลาคมอันเป็นระยะที่อากาศ แปรปรวนคือในระยะแรกอากาศจะค่อนข้างดีแล้วเปลี่ยนเป็นอากาศหนาวเย็น

เมื่อพิจารณา ลม ฟ้า อากาศของภาคเหนือประกอบด้วยลักษณะภูมิประเทศอันเต็มไปด้วยภูเขาสูงสลับซับซ้อนแล้ว จะเห็นได้ว่า ความร้อนหนาวหรืออุณหภูมิของอากาศในภาคเหนือ โดยเฉพาะเรื่องความหนาวเย็นแล้ว จะมีความแตกต่างไปจากอากาศทางภาคกลาง และภาคใต้อย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เพราะว่าการถ่ายเทของอากาศ ในบริเวณภูเขาของประเทศไทย ทำให้ความร้อนหนาวในบริเวณเหล่านั้นผิดแผกไปจากที่ราบตอนกลาง ในเวลา ที่อากาศมีความเย็นมากๆ ขอมทำให้อากาศมีความหนาวเย็น อากาศที่มีความหนาวเย็นขอม มีน้ำหนักรวม และก่คล้ายกับของเหลวหรือของไหลทั้งหลาย ที่จะต้องลจกตัวลงต่ำ ้วย เหตุนี้เองจึงทำให้จังหวัดต่างๆในภาคเหนือ มีอากาศหนาวเย็นมากในฤดูหนาว

---

๑๗. กองอากาศประจำถิ่น, กรมอุตุนิยมวิทยา อากาศประจำถิ่นภาคเหนือของประเทศไทย (เอกสารทางราชการ พิมพ์อักษร์สำเนา) หน้า ๑.

ความร่ำรวยไปเกี่ยวกับชาวเขาเผ่าเยา

เยาเป็นชาวเขาเผ่าหนึ่งในบรรดาชาวเขาที่มีอยู่หลายเผ่าในทางตอนเหนือของประเทศไทย คือ กะเหรี่ยง มูเซอ ลีซอ อีกอ แมว เยา ละว้า ชมุ ถิ่น ผีตองเหลื่อง ฯลฯ

ชาวเขาเผ่าเยานี้ก็มีมนุษยวิทยาลงความเห็นว่า เป็นพวกที่มีตระกูลภาษาอยู่ในกลุ่มจีน-ทิเบต (Sino - Tibetan) เป็นชนชาติเกาะแก่งๆ กับพวก แมว และพวกโลโล "จดหมายเหตุของจีนโบราณกล่าวไว้ว่า พวกเยานี้ อาจจะเป็นพวกเดียวกันกับพวก เยา-เร็น ซึ่งเป็นพวกป่าเถื่อนแห่งลุ่มแม่น้ำหังหา ในจีนตอนใต้" เขาเรียกตัวเองว่า เมียน ซึ่งแปลว่ามนุษย์ ตามตำนานกล่าวไว้ว่าบรรพบุรุษของเขาเป็นสุนัข ซึ่งอาสาปราบพวกแมวที่เป็นกบฏ ได้สำเร็จจึงได้รับพระราชธิดาของพระเจ้าจากรุงจีนเป็นคู่ครอง และถูกส่งไปปกครองเกาะที่ปราบได้ จีนจึงเรียกพวกนี้ว่า "เยา" ซึ่งแปลว่า สุนัขหรือป่าเถื่อน เยาส่วนใหญ่ยังคงพำนักอยู่ในประเทศจีนตอนใต้ โดยเฉพาะในมณฑลกว่างตี้ และโคพยพเคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ในมณฑลยูนนาน ตั้งถิ่น เวียดนามเหนือ ลาว พม่า และประเทศไทย นับเวลาการเคลื่อนย้ายอยู่หลายศตวรรษ แต่ชาวเยาส่วนใหญ่ก็ยังมีลักษณะของชาวจีนอยู่มาก ชนเผ่าเยาได้รับการกดขี่จากอิทธิพลของจีนมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์ เช่า และบางกลุ่ม ได้แต่งงานกับพวกจีนก็มี

ตลอดทุกยุคทุกสมัยของประวัติศาสตร์จีน ชนเผ่าเยาได้รับการขนานนามต่างๆ กันออกไป เช่นสมัยราชวงศ์ชู่ ได้ชื่อว่าเซียงแมน ในสมัยราชวงศ์ฮั่น ได้ชื่อว่า นานแมน วูลิงแมน ชังซาแมน และในสมัยอีก ๒ ราชวงศ์ต่อมาได้ชื่อว่า ชิงแมน ยุงแมน ยูชแมน และวูซีแมน สมัยราชวงศ์ถังและซ่งได้ชื่อว่า ตุงแมน ชีแมน และแมนเยา สมัยราชวงศ์หยวนได้ชื่อว่า แมวแมน และตั้งแต่สมัยราชวงศ์หมิงเป็นต้นมาได้ชื่อว่า แมว

---

๑๘. ชอบ ดชาเน็ค, ความร่ำรวยไปเกี่ยวกับเขาเยา (เอกสารพิมพ์อัสสัมชัญ)
ศูนย์วิจัยชาวเขา จังหวัดเชียงใหม่).

ในหนังสือ An Introduction to the South-Western People of China
ซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ของ The West China Union University Museum

(ค.ศ. ๑๙๔๕) กล่าวไว้ทั้งแม่และเฒ่าโคถูกชนชาติจีนกลืนชาติไปในสมัยราชวงศ์ถัง
และซ่ง "ครั้งนั้นชนพวกนี้กลุ่มหนึ่งโคถูกขึ้นต่อสกับจีน จึงถูกบังคับให้อพยพลงมาทางใต้และ
ทางตะวันตก พวกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในมณฑลไกวเจา เรารู้จักกันในนามว่า "แมว"
ส่วนพวกที่อพยพเข้ามาสู่มณฑลกวางตุ้งและกวางสีโคในนามว่าเฒ่า"^{๑๙} พวกเฒ่าเหล่านี้โคกระ
จกกระจายกันอยู่ทั่วไปในมณฑลกวางสี และมีอยู่บ้างในมณฑลกวางตุ้ง แดกโคอพยพเข้าไป
สู่มณฑลยูนนานและไกวเจาค่ายในภายหลัง

"เฒ่าที่อยู่ในประเทศไทย เรารู้จักกันว่ามีเพียงกลุ่มใหญ่กลุ่มเดียว ไม่
มีกลุ่มย่อย แต่ความเป็นจริงเฒ่าที่มีอยู่ในประเทศจีน แบ่งออกเป็นหลายพวกย่อยๆตาม
ลักษณะของอาชีพ"^{๒๐} เลือดเผ่าเครื่องแต่งกาย ที่อยู่อาศัยและความเชื่อถือต่างๆ เป็นต้นว่า
พวกแพนเฒ่า (Pan Yao) คือ พวกที่มีอาชีพทางแกะสลักไม้ พวกฮุงเฒ่า (Hung Yao)
เป็นพวกที่พันธ์ุระคายผาแดง พวกนานตึงเฒ่า (Nan Ting Yao) เป็นพวกที่สวม
เลือดเผ่าสีน้ำเงินล้วน ฯลฯ

ประวัติการอพยพเคลื่อนย้ายของชาวเฒ่า

การอพยพเคลื่อนย้ายของพวกเฒ่าจากจีนตอนใต้ ลงมาสู่เวียตนามและลาวครั้ง
แรกนั้น ผู้ศึกษาหลายกลุ่มต่างมีความเห็นไม่ตรงกัน บางกลุ่มก็เชื่อว่าการอพยพครั้งแรก
เกิดขึ้นเมื่อประมาณคริสต์ศตวรรษที่ ๑๓ เมื่อพวกจีนแผ่ขยายอำนาจของตนลงมาทางใต้
"บางกลุ่มก็มีความเห็นว่า เฒ่ากลุ่มเล็กๆกลุ่มแรกที่อพยพเข้ามาสู่เวียตนามเหนือและลาวนั้น
อยู่ในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ และ ๑๗ แต่บางกลุ่มก็กล่าวไว้ว่าเฒ่าโคเคลื่อนเข้ามาสู่จังหวัด
ทันฮัว ในเวียตนามเหนือ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๕ นี้เอง"^{๒๑}

ในทางประวัติศาสตร์กล่าวไว้ว่า เฒ่าถูกขับไล่ออกจากตอนใต้ของมณฑลยูนนาน ไปอพยพ

๑๙. Ibid;

๒๐. Ibid;

๒๑. Ibid;

ลงสู่ตอนใต้ในศตวรรษที่ ๑๒ และต้นศตวรรษที่ ๑๓ ลงมาอยู่ในพื้นที่ภูเขาซึ่งล้อมรอบล้อม
แม่น้ำที่เกียง และไถ่กระจัดกระจายออกไปอย่างกว้างขวางใน ไชยานอินโดจีน และ
ตอนเหนือของประเทศไทย เขาที่กระจัดกระจายอยู่เหล่านี้ ต่อมาได้อพยพลงมาสู่ทางใต้
หลายพวกหลายสายด้วยกัน และแต่อดีตพลที่พวกเขาได้รับจากภายนอก พวกเขาได้มีการ
ติดต่อกับพวกจีนและ พวกกวางตุ้ง และพวกจีนจากตอนเหนือที่ได้อพยพลงมาอยู่ในมณฑล
กวางสีและยูนาน ในเวลาและสถานที่ต่างกัน การอพยพลงมาอย่างกระจัดกระจายของ
พวกเขานี้มีผลมาจากอิทธิพลของดิน ฟ้า อากาศและภูมิประเทศที่ห่ามาหากิน ในกวางตุ้ง
พวกเขาได้กลายเป็น พวกกสิกรซึ่งมีอาชีพทำนาข้าวและตั้งถิ่นฐานถาวร มีการติดต่อดำพัน
กับคนพื้นเมืองที่เป็น จีนฮั่น

ในลาว ภาคกลางและภาคเหนือ พวกเขายังคงมีการติดต่อกับชนกลุ่มอื่นๆเป็นต้นว่า
พวกลาว โดยทางการค้าขาย ในตลาดในเมืองที่อยู่ในหุบเขา ในเมืองนึ่งและเมืองลอง
ในลาวภาคเหนือ พวกเขาค้าขายกับพวกไทยลื้อและไทยยวนในบริเวณเมืองสิง และเมือง
น้ำทา ลาวกล่าววว่าพวกเขาเข้ามาสู่ลาวในสมัยเมื่อเกิดกบฏในจีนตอนใต้

สำหรับ ในเวียตนามเหนือพวกเขาก็มีการติดต่อกับพวกที่พูดภาษาไทย ที่อาศัยอยู่
ในบริเวณหุบเขา ถึงแม้ว่าการติดต่อนั้นจะไม่ค่อยราบรื่นนัก เป็นต้นว่าเมื่อประมาณ
ค.ศ. ๑๕๑๘ พวกเขาเดินทาง (Iân Ten) ใ้รบพุ่งกับพวกไท (Tai)

เขาที่อยู่ในเมืองไทย ส่วนมากเป็นพวกที่อพยพมาจากจังหวัด น้ำทาในประเทศลาว
และอพยพเข้ามาต่อเนื่องกันเมื่อเร็วๆนี้เอง โดยอพยพเข้ามาสู่จังหวัดน่านและเชียงใหม่
อันเป็นจังหวัดที่มีพรมแดนติดต่อกับชายแดนลาว ปัจจุบันนี้ เขาอยู่กันอย่างหนาแน่นทาง
ทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดเชียงใหม่ ตอนเหนือของจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดน่าน
ที่อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่และที่จังหวัดลำปาง กระบวนการเคลื่อนย้ายของพวกเขา
เหล่านี้เป็นไปอย่างช้าๆและไม่กว้างขวางนัก แต่เมื่อภายหลังจากที่ประเทศลาว ไร้มีการ
เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบประชาธิปไตยมาเป็นระบอบสาธารณรัฐประชาชนลาว
แล้วก็ได้มีการอพยพลี้ภัยของพวกเขา เข้ามายูอาศัยในประเทศไทยเป็นจำนวนมากขึ้น

ประชากร

ประมาณกันว่า มีประชากรชาวเข่าอยู่ทั้งหมดประมาณ ๘๐๐,๐๐๐ คน ในจำนวนนี้เป็นเข่าที่ยังอาศัยอยู่ในผืนแผ่นดินใหญ่ของจีน ประมาณ ๖๖๐,๐๐๐ คน ในลาวและในเวียดนามเหนือ ๑๒๕,๐๐๐ คนและในประเทศไทย ๑๐,๐๐๐ คน จากสำมะโนประชากรของจีนในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ ปรากฏว่ามีเข่าในมณฑลกุ้ยชาน ๘๖๕,๐๐๐ คนและในกวางตุ้ง ๘๑,๐๐๐ คน

ในประเทศไทยจาก การสำรวจของคณะสำรวจแห่งองค์การสหประชาชาติ ซึ่งมาสำรวจความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของชาวเข่า ในบริเวณที่มีการปลูกฝิ่นเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๔ ได้ประมาณว่า มีเข่าในประเทศไทยถึง ๑๖,๑๑๕ คน ซึ่งคิดเป็น ๕.๕ % ของประชากรชาวเข่าทั้งหมดในประเทศไทย ที่อาศัยอยู่ในระดับความสูงกว่าน้ำทะเล ๒๐๐ เมตร มร. กอร์ดอน ยังก์ (๑๙๖๑) ประมาณว่า มีคนเข่าอาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้งหมดประมาณ ๑๐,๒๐๐ คนในหมู่บ้าน ๗๕ แห่ง โดยมีอัตราเฉลี่ย ๑๕ หลังคาเรือนต่อ ๑ หมู่บ้านและมีประชากรโดยเฉลี่ย ๘.๕ คนต่อ ๑ หลังคาเรือน

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านผาเคื่อ

หมู่บ้านเข่าผาเคื่อเป็นหมู่บ้านที่เพิ่งตั้งขึ้นมาเมื่อ ๒๕ ปีนี้เองคือประมาณปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ชาวเข่าที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีถิ่นที่อยู่เดิมที่บ้านหนองเตา บ้านห้วยसान นายกองเมืองฯ (เทียบโคกเข่าจังหวัดเมืองฯ) แขวงห้วยทราย ในประเทศลาว ชาวเข่ากลุ่มนี้ได้มีการอพยพจากประเทศลาวเข้ามาสู่ประเทศไทยทาง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เมื่อ ๒๕ ปีมานี้ สาเหตุของชาวเข่าพวกที่อพยพเข่ามารุ่นแรกนั้นก็เนื่องมาจาก การเพาะปลูกที่ไม่ค่อยจะใคร่คิด ส่วนรุ่นหลังที่อพยพเข่ามาสู่หมู่บ้านผาเคื่อนั้น เนื่องมาจาก สาเหตุของความไม่สงบสุขของบ้านเมือง มีการรบกันระหว่างลาว ๒ ฝ่าย มีการมาเก็บภาษีจากชาวเข่า ทั้งที่เป็น ชาว หมู ไก่และเงิน โดยฝ่ายลาวอิสระ

หมู่บ้านผาเคื่อนี้แต่เดิมเป็นหมู่บ้านร้างของชาวมุสลิมเข่าแดง ที่อพยพย้ายถิ่นเข่าป่า ลี้ภัยไปอยู่ทางบริเวณพรมแดนที่ติดต่อกับประเทศพม่า ที่ดินแตก และที่อำเภอฝาง โดยไม่

ทราบสาเหตุของการอพยพเขามาอยู่ในหมู่บ้านก็สันนิษฐานกันว่า คงจะมีสาเหตุเนื่องมาจากกรณีประเพณีบางอย่างของชาวมูเซอเอง ชาวเขาที่อพยพเข้ามาพวกแรก บางครอบครัวยังคงอาศัยอยู่ที่บ้านเก่าของชาวมูเซอ และได้เก็บผลผลิตบางชนิดที่ชาวมูเซอปลูกทิ้งไว้ เช่น ฝรั่ง ถั่วฝักยาว อ้อย ฯลฯ การอพยพของชาวเขาพวกแรกนี้เริ่มขึ้นจากนายเลาดี้ แซ่ลี ซึ่งในปัจจุบันนี้มียศตำแหน่งเป็นผู้นำหมู่บ้านเขามาเคื่อ โคเคินทางจว. ประเทศลาว เขามาเยี่ยมญาติฝ่ายภรรยา ชื่อ นายเลาเออ ที่หมู่บ้านเขาส่งที่อยู่ใกล้ๆ กับหมู่บ้านเขาเลาซิมปัจจุบัน ซึ่งหมู่บ้านเลาซิมนี้อยู่ห่างจว. หมู่บ้านเขาเคื่อประมาณ ๘ กิโลเมตร นายเลาดี้มาเมืองไทยมาเห็นความอุดมสมบูรณ์ของเมืองไทย พื้นที่ดินก็เป็นดินร่วน ค้ำ และชื้น ปลูกข้าวได้งาม มีป่าไม้ขนาดใหญ่ ดินดี เหมาะแก่การเพาะปลูก และมีสัตว์ป่าอยู่เป็นจำนวนมาก นายเลาดี้จึงคิดที่จะอพยพเข้ามาอยู่ในเมืองไทย พร้อมกับนั้นก็พยายามหาทำเลที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกและตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัย นายเลาเออแนะนำและพา นายเลาดี้มาค้ที่หมู่บ้านร้างของชาวมูเซอแดง คือหมู่บ้านเขาเคื่อปัจจุบัน ซึ่งนายเลาดี้เห็นว่า บริเวณที่นี้เป็นที่ดี เหมาะสมกับการตั้งหมู่บ้านทุกประการ เมื่อ นายเลาดี้กลับไปประเทศลาวจึงไปเล่าเรื่องนี้ให้กับภรรยา ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านในหมู่บ้านของตนฟัง และชักชวนให้อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองไทย ที่หมู่บ้านหนองเต่า และหมู่บ้านห้วยสามมีชาวเขาอาศัยอยู่ประมาณ หมู่บ้านละ ๑๐๐ หลังคาเรือน ย้ายตามนายเลาดี้มาวันที่ ๑๕ หลังคาเรือน รวมจำนวนคนที่อพยพมาครั้งนั้นประมาณ ๒๐๐ คน โดยครั้งแรกมีหัวหน้าครอบครัวแต่ละครอบครัว เดินทางเข้ามาสร้างที่พักอาศัยสำหรับครอบครัวที่หมู่บ้านเขาเคื่อก่อน แล้วจึงกลับไปอพยพครอบครัวเข้ามาอยู่ภายหลัง เมื่ออพยพเข้ามาแล้วก็ทำการถางป่า พื้นไร่ ทำการเพาะปลูก ข้าว ข้าวโพด ฝิ่น เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของตนเมื่อครั้งที่อยู่เมืองลาว นายเลาดี้เล่าว่า เมืองไทยการเพาะปลูกได้ผลดีมาก โดยเฉพาะในระยะ ๑๕ ปีแรกของการอพยพ ผลผลิตของชาวคอไรตกประมาณ ๕๐-๑๐๐ ถึง ถ้าปีใดปลูกข้าวมากก็สามารถเก็บไว้รับประทานได้อีก ๑-๒ ปี ผลผลิตของชาวโพคคอไรก็อยู่ในระดับสูงเช่นกัน ชาวเขาสามารถนำข้าว ข้าวโพคมาทำเหล้า และเลี้ยงสัตว์ได้อย่างเหลือเฟือทุกๆ ครอบครัว ฉะนั้นชาวเขาแต่ละครอบครัวในเวลานั้น จึงสามารถเลี้ยงหมูและไก่ได้เป็นจำนวนมาก จนสามารถตอนหมูลงไปขายให้กับคนพื้นราบ ที่อำเภอแม่จัน นอกจากนี้

พื้นที่ดินบางแห่งในบริเวณหมู่บ้านยังสามารถปลูกฝิ่นได้คือถั่ว

หลังจากการอพยพครั้งแรกได้ไม่ถึง ๓ ปี ก็เริ่มมีชาวเข่าอพยพจากเมืองลาวเข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านผาเคื่อเรื่อยๆ ซึ่งสาเหตุของการอพยพมาในระยะหลังนี้ก็เนื่องมาจากความไม่สงบสุขที่เกิดขึ้นในประเทศลาว เมื่ออพยพเข้ามาตั้งบ้านเรือน อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นหมู่บ้าน พวกที่อพยพเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านระยะหลังนี้ นอกจากจะมาจากเมืองลาวแล้วยังมีพวกที่มาจากห้วยหนัก บานเลาซิบ บานเลาอูวอน ซึ่งอยู่ใกล้ๆกับหมู่บ้านผาเคื่อ และเมื่อหลังคาเรือนโคกที่มีคนอยู่มากๆ ก็เริ่มแยกครอบครัวออกมาย้ายต่างหาก เพื่อแสวงหาโอกาสใหม่ในทางเศรษฐกิจ จนกระทั่งในปัจจุบันนี้มีชาวเข่าที่อาศัยอยู่ที่หมู่บ้านผาเคื่อประมาณ ๕๐ หลังคาเรือน เฉพาะในบริเวณหมู่บ้าน ไม่นับรวมถึงพวกเข่าที่แยกออกไปอยู่ที่ไร่นาของหมู่บ้านชาวเข่าซึ่งมีอยู่ ๕๐ หลังคาเรือนนับไปว่าเป็นหมู่บ้านชาวเข่าที่มีขนาดใหญ่หมู่บ้านหนึ่ง ต่อมาทางอำเภอแม่จันจึงได้ตั้งให้หมู่บ้านผาเคื่อเข่ารวมอยู่ในเขตการปกครองหมู่ที่ ๑๘ ตำบลป่าซาง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย และแต่งตั้งให้นายเลาด์เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๘ ปกครองดูแลหมู่บ้านทั้งที่เป็นชาวเข่าและชาวอีกอ รวมทั้งเป็นหูเป็นตาให้กับทางราชการ

ในระยะเริ่มแรกของการอพยพชาวเข่าที่บ้านผาเคื่อ มิได้มีการติดต่อหรือซื้อขายกับคนพื้นราบเลย จนกระทั่งในปีที่ ๒ จึงได้มีการติดต่อซื้อขายกับคนไทยพื้นราบเป็นบางครั้งบางคราว เพราะอำเภอแม่จันอยู่ห่างจากหมู่บ้านผาเคื่อประมาณ ๒๐ กิโลเมตร และในปีที่ ๒ จึงได้มีการติดต่อซื้อขายกับคนไทยโดยมีผู้ใหญ่บ้านแม่สลองในขึ้นมาติดต่อกับนายเลาด์ แล้วตั้งให้นายเลาด์เป็นผู้ใหญ่บ้านอย่างไม่เป็นทางการ ทำการปกครองดูแลหมู่บ้านเข่าผาเคื่อ ซึ่งที่จริงก่อนหน้านั้นนายเลาด์ก็เป็นผู้ปกครองดูแลชาวเข่าในหมู่บ้านอยู่แล้ว หลายปีต่อมาการติดต่อซื้อขายกันระหว่างชาวเข่าและชาวพื้นราบก็เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยชาวเข่าต้องการน้ำมันก๊าด เกลือ เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และสิ่งจำเป็นอื่นๆ ส่วนสินค้าที่ชาวเมืองต้องการจากชาวเข่าก็มี พริก ฝิ่น หมู และไก่ ในปีพ.ศ. ๒๔๘๕ หลังจากการอพยพมาได้ ๕ ปี ทางนายอำเภอแม่จันก็ได้มีหนังสือจากทางราชการมาแต่งตั้งให้นายเลาด์ ให้เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๘ ตำบลป่าซาง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ทำการปกครองดูแลหมู่บ้านทั้งที่เป็น

ชาวเข่าและชาวอีกอ อีกลหลายหมู่บ้านอย่างเป็นทางการ แต่มิได้รับเงินเดือนตอบแทน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้มีตำรวจตระเวนชายแดนขึ้นมาตั้งโรงเรียน ทำการสอนหนังสือไทยให้แก่เด็กและผู้ใหญ่ชาวเข่า โดยมีครูที่เป็นตำรวจตระเวนชายแดนมาประจำอยู่ที่หมู่บ้าน ๑ นาย มีการแจกเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรคแก่เด็กนักเรียน และชาวเข่าคนอื่นๆ เป็นครั้งคราว มีการให้การรักษาพยาบาลแก่ชาวเข่าที่เจ็บป่วย แนะนำในเรื่องสุขภาพอนามัย การรักษาความสะอาดของที่พักอาศัย และให้ความช่วยเหลือในเรื่องอื่นๆ เรื่อยมาจนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ก็หลังจากที่ทางราชการได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเข่าได้ ๓ ปี การให้ความช่วยเหลือของตำรวจตระเวนชายแดนก็ยุติลง

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเข่า จังหวัดเชียงราย ได้มีการตัดถนนจากถนนสายใหญ่ คือจากทางหลวงสาย แม่จัน-แม่สาย เข้ามายังที่ทำการศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเข่าเป็นระยะทาง ๑๒ กิโลเมตร และตัดถนนจากที่ทำการของศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเข่าขึ้นไปยังหมู่บ้านผาเคื่อเป็นระยะทาง ๕ กิโลเมตร ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ เมื่อมีรถเข่าถึงตัวหมู่บ้าน การติดต่อค้าขายระหว่างชาวเข่าและชาวไทยพื้นราบก็มีเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับมีรถยนต์ ๒ แลวจากหมู่บ้านคนเมือง ในบริเวณใกล้เคียง เข้ามารับส่งผู้โดยสาร และขนส่งสินค้าเข่าออกระหว่างหมู่บ้านชาวเข่า หมู่บ้านคนเมืองและอำเภอแม่จัน เป็นระยะๆ ทุกวัน วันละหลายเที่ยว

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้มีทหารฮ่อ มาตั้งหมู่บ้านพักอาศัยอยู่บนคอยแม่สลอง (กองพล ๕๓ กกมิมิตัง) ซึ่งเป็นคอยที่สูงขึ้นไปจากหมู่บ้านผาเคื่อประมาณ ๒๐ กิโลเมตร เมื่อทหารฮ่อมาตั้งอยู่เป็นหมู่ใหญ่ขึ้น ก็มีชาวจีนฮ่อขึ้นไปตั้งร้านค้าขายที่คอยแม่สลอง ชาวเข่าในหมู่บ้านก็มีการติดต่อค้าขายกันกับพวกจีนฮ่อเพิ่มมากขึ้นอีกทางหนึ่ง เพราะหมู่บ้านเข่าเป็นหมู่บ้านที่เป็นจุดสิ้นสุดของทางรถยนต์ที่ขนส่งสินค้าขึ้นมา ฉะนั้นหมู่บ้านผาเคื่อจึงกลายเป็นสถานที่พักเพื่อขนถ่ายสินค้าที่บรรทุกรถยนต์มาจากอำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย หรือจากจังหวัดเชียงรายมาหยุดพักเพื่อขนส่งสินค้าจากรถยนต์ขึ้นไ้มา หรือลาทาง เพื่อขนขึ้นไปยังคอยแม่สลอง นายเลาด์เลาวา ในช่วงนี้การค้าขายคล่องตัวมาก มีสินค้าอะไรก็ขายได้หมด ไม่ว่าจะเป็นข้าว ข้าวโพด ถั่วเหลือง หรือแม่แก่หมู ไก่ พริก ไม้ทองนำลงไปขายให้กับคนพื้นราบ และยังขายได้ราคาดี

มีผลทำให้หมู่บ้านผาเคื่อขยายตัวออกอย่างรวดเร็ว ที่เป็นเช่นนี้เพราะ มีชาวจีนฮ่อมาตั้งบ้านเรือน เลี้ยงมา ลา ไร่รับจ้างทางของ มีการเปิดร้านขายอาหาร และของใช้อื่นๆ ชาวเขาในหมู่บ้านเองก็มีการเปิดร้านขายของที่หน้าบ้านถึง ๖ บ้าน ทุกๆวันจะมีมาตาง ลากางจากคอยแมสลองมาหยุดพักที่หมู่บ้านผาเคื่อเพื่อรับจ้างทางของขึ้นไปบนคอยแมสลอง วันหนึ่งๆจะมีมาและลา มาไม่ต่ำกว่า ๕๐ - ๑๐๐ ตัว ในหมู่บ้านมีผู้คนมากมาย ทั้งชาวพื้นราบ ชาวจีนฮ่อ และชาวเขาเผ่าอื่นๆ รดยนต์จากอำเภอแม่จัน แม่สาย และเชียงรายได้บรรทุกสินค้า จำพวกของใช้ อาหาร เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม วัสดุก่อสร้าง ฯลฯ ขึ้นมาจอดที่หมู่บ้านเพื่อถ่ายของลงสินค้าบางชนิดในหมู่บ้านที่ไม่เคยขายได้ก็ขายได้ มีผลทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านสูงขึ้น การค้าขายที่กันตัวเช่นนี้ดำเนินมาจนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจึงได้ทำการตัดถนนจากหมู่บ้านผาเคื่อต่อไปจนถึงคอยแมสลอง ซึ่งเป็นหมู่บ้านของทหารจีนฮ่อ (กองพล ๕๓ กกมิมินตั้ง) เป็นระยะทาง ๒๐ กิโลเมตร ซึ่งมีผลทำให้การค้าขายต่างๆที่หมู่บ้านผาเคื่อต้องหยุดซงกัไปทันที เพราะเมื่อมีทางรอดยนต์ถึงคอยแมสลองก็ไม่มีการหยุดพักเพื่อขนถ่ายสินค้า รดยนต์และรถบรรทุกสามารถวิ่งขึ้นไปถึงคอยแมสลองได้เลย พวกจีนฮ่อที่มาตั้ง เรือนหรือร้านค้าขายต่างๆ ที่หมู่บ้าน ก็อพยพแยกย้ายกันไปหาที่ทำการค้าใหม่ ร้านค้าชาวเขาที่มีอยู่ก็เลิกไป จนกระทั่งในปัจจุบันนี้ มีร้านค้าขายสินค้าต่างๆที่จำเป็นอยู่เพียงร้านเดียวภายในหมู่บ้าน คือร้านค้าของนายเลาฉื่อเอง

ลักษณะและการตั้งหมู่บ้าน

หมู่บ้านเขามาเคื่อตั้งอยู่บนคอยผาเคื่อ ห่างจากที่ทำการของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ ๕ กิโลเมตร ตัวหมู่บ้านตั้งเรียงรายอยู่บนที่ราบแถบๆ ตามไหล่เขาในระดับความสูงประมาณ ๕๕๐ เมตร ขนาดของหมู่บ้านมีขนาดค่อนข้างใหญ่ คือมีชาวเขาอาศัยอยู่ประมาณ ๕๐ หลังคาเรือน ภายในหมู่บ้านเราสามารถสังเกตได้ว่า ตัวหมู่บ้านถูกแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือหมู่บ้านส่วนล่าง และหมู่บ้านส่วนบน แต่ทั้งสองส่วนของหมู่บ้านก็อยู่ติดต่อกันและอยู่บนเขาสูงเดียวกัน หมู่บ้านส่วนล่างก็มีบ้านอยู่หนาแน่นและคอยๆกระจายขึ้นไปสู่ส่วนบนตามทางถนน ส่วนของหมู่บ้านส่วนบนก็มีบ้านปลูกกันน้อยอย่างหนาแน่นเช่นกัน ในทางทิศตะวันออกและตะวันตกของหมู่บ้าน จะมีห้วยเล็กๆ อยู่ ๓ ห้วย ซึ่งไม่มี

ชื่อเรียก เพราะแยกมาจากลำห้วย ขนาดกลางที่ใหญ่กว่าหมอบานเช่นกัน คือห้วยเคือ

ลักษณะของหมอบานผาเคือส่วนใหญ่จะปลูกบานโดยหันหน้าบานออกจากภูเขาไปทางทิศตะวันออกและทิศใต้ ซึ่งลักษณะภูมิประเทศแบบนี้ ทำให้หมอบานเขามีลักษณะเป็นแนวยาวเรียงไปตามไหล่เขา ตามคำร่ำว่าควยการตั้งหมอบาน หันหน้าหมอบานไปทางคืน เขาคำนทิสตะวันออก แล้วลาดต่ำลงไปสู่พื้นราบซึ่งเปรียบเสมือนกับเป็นประตูสวรรค์ ส่วนทางด้านขวามือเป็นสันเขายาวโอบเขาหาตัวหมอบานเล็กน้อย แล้วยาวต่อไปเป็นพืดเขาซึ่งเปรียบเสมือนกับมังกร ส่วนทางด้านซ้ายมือเป็นสันเขาสูงแกมมีลักษณะสัน โอบเขามาทางด้านซ้ายของหมอบานเล็กน้อยซึ่งเปรียบเสมือนกับเป็นเสือ ลักษณะของท่าเลที่ตั้งของหมอบานถูกต้องตามคำร่ำและเป็นลักษณะที่ดี

ประชากร

จำนวนประชากรในหมอบานผาเคือ เฉพาะในบริเวณหมอบานประกอบด้วย ชาวเขา ๔๗ หลังคาเรือน ชาวจีนฮ่อ ๒ หลังคาเรือน และชาวอีเก้อ ๑ หลังคาเรือน รวม ๕๐ หลังคาเรือน หรือ ๕๐ ครอบครัว จำนวน ๔๔๕ คน เป็นเพศหญิง ๒๗๕ คน เพศชาย ๒๑๐ คน อัตราส่วนของสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย ๘.๗ คน ต่อ ๑ ครัวเรือน

การอพยพเคลื่อนย้าย ชาวเขาในหมอบานส่วนใหญ่ผ่านการอพยพย้ายถิ่นมาแล้วอย่างน้อย ๑ ครั้ง และมีการย้ายถิ่นที่สูงสุดถึง ๔ ครั้ง เบอริเซนคของผู้ที่เคยอพยพเพียง ๑ ครั้ง เท่ากับ ๕๖ % และเบอริเซนคของผู้ที่เคยอพยพมากกว่า ๑ ครั้ง เท่ากับ ๔๒ % ส่วนผู้ไม่เคยมีการอพยพเลยมีเพียง ๒ % เท่านั้น

ตารางที่ ๑

ตารางแสดงจำนวนครั้งและจำนวนของผู้อพยพ

จำนวนครั้งของ การอพยพ	จำนวนครัว เรือนที่อพยพ	จำนวนร้อยละ
๑	๒๘	๕๖ %
๒	๑๓	๒๖ %
๓	๕	๑๐ %
๔	๓	๖ %
รวม	๔๙	๙๘ %

ตารางที่ ๒

ตารางแสดงจำนวนปีของผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

จำนวนปี	จำนวนผู้ อพยพ ต่อ ๑ ครัวเรือน	ร้อยละ
๑ - ๕	๕	๑๐ %
๖ - ๑๐	๖	๑๒ %
๑๑ - ๑๕	๖	๑๒ %
๑๖ - ๒๐	๕	๑๐ %
๒๑ - ๒๕	๓	๖ %
๒๖ - ๓๐	๒๑	๔๒ %
รวม	๕๐	๑๐๐ %

จำนวนของผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตั้งแต่ ๑๑ - ๓๐ ปี มีจำนวนสูงถึง ๗๘ % ส่วนผู้ที่
อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตั้งแต่ ๑๐ ปีลงมา มีจำนวนเพียง ๒๒ %